

Lieta C-11/22

**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas
Reglamenta 98. panta 1. punktu**

Iesniegšanas datums:

2022. gada 5. janvāris

Iesniedzējtiesa:

Tallinas Administratīvā tiesa (Igaunija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2022. gada 5. janvāris

Prasītāja:

Est Wind Power OÜ

Atbildētāja:

AS Elering

Pamatlietas priekšmets

Est Wind Power OÜ celtā prasība atcelt *Elering AS* 2021. gada 13. aprīļa lēmumu, kurā tā sniedza novērtējumu, ka *Est Wind Power OÜ* ieguldījumu projekts neatbilst nosacījumiem atbalsta piešķiršanai atjaunojamās enerģijas jomā saskaņā ar atbalsta shēmu, kas apstiprināta ar lēmumu par valsts atbalstu, un uzdot *Elering AS* atkārtoti izvērtēt *Est Wind Power OÜ* pieteikumu.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam tiek lūgts interpretēt Savienības tiesību normas valsts atbalsta jomā, it īpaši Komisijas paziņojuma “Pamatnostādnes par valsts atbalstu vides aizsardzībai un enerģētikai 2014.–2020. gadam” 19. punkta 44. apakšpunktu un 126. punkta 66. zemsvītras piezīmi, kā arī Komisijas 2017. gada 6. decembra Lēmumu par valsts atbalstu SA.47354 (2017/NN).

Prejudiciālie jautājumi

1) Vai Eiropas Savienības tiesību normas valsts atbalsta jomā, it īpaši Komisijas paziņojuma “Pamatnostādnes par valsts atbalstu vides aizsardzībai un enerģētikai 2014.–2020. gadam” 19. punkta 44. apakšpunktā minētā jēdziena “darbu sākums” pirmā alternatīva, proti, “ar ieguldījumu saistītu būvdarbu sākums” ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to ir jāsaprot ar jebkuru ieguldījumu projektu saistītu būvdarbu sākums, vai tikai tādu būvdarbu sākums, kas ir saistīti ar ieguldījumu projekta iekārtu, kas ražos atjaunojamo enerģiju?

2) Vai Eiropas Savienības tiesību normas valsts atbalsta jomā, it īpaši Komisijas paziņojuma “Pamatnostādnes par valsts atbalstu vides aizsardzībai un enerģētikai 2014.–2020. gadam” 19. punkta 44. apakšpunktā minētā jēdziena “darbu sākums” pirmā alternatīva, proti, “ar ieguldījumu saistītu būvdarbu sākums” ir jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalsts kompetentajai iestādei situācijā, kurā tā ir konstatējusi, ka saistībā ar ieguldījumu ir uzsākti būvdarbi, saskaņā ar tiesiskās palāvības aizsardzības principu papildus ir jāizvērtē, kādu attīstības stadiju ieguldījumu projekts ir sasniedzis un ar kādu varbūtību šis projekts tiks pabeigts?

3) Ja uz iepriekšējo jautājumu tiek sniegta apstiprinoša atbilde, vai, novērtējot ieguldījumu projekta attīstības stadiju, var ņemt vērā citus objektīvus apstākļus, piemēram, notiekošu tiesvedību, kas kavē ieguldījumu projekta turpināšanu?

4) Vai šajā gadījumā ir nozīme tam, ka Eiropas Savienības Tiesa spriedumā lietā *Eesti Pagar*, C-349/17, 61. un 68. punktā ir konstatējusi, ka stimulējošas ietekmes esamība nebūtu uzskatāma par skaidru kritēriju, kuru valsts iestādes var viegli piemērot, jo tā pārbaudei katrā atsevišķā gadījumā ir nepieciešams sarežģīts ekonomisks vērtējums, tādēļ šāds kritērijs neatbilst prasībai, ka atbrīvojuma piemērošanas kritērijiem ir jābūt skaidriem un tādiem, ko valstu iestādes var viegli piemērot?

5) Ja uz iepriekšējo jautājumu tiek sniegta apstiprinoša atbilde, vai Eiropas Savienības tiesību normas valsts atbalsta jomā, it īpaši Komisijas paziņojuma “Pamatnostādnes par valsts atbalstu vides aizsardzībai un enerģētikai 2014.–2020. gadam” 126. punkta 66. zemsvītras piezīme, skatot to kopsakarā ar tā paša paziņojuma 19. punkta 44. apakšpunktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka valsts iestādei, izvērtējot kritēriju par darbu sākumu, nav katrā atsevišķā gadījumā jāveic ieguldījumu projekta ekonomisks vērtējums?

6) Ja uz iepriekšējo jautājumu tiek sniegta apstiprinoša atbilde, vai Eiropas Savienības tiesību normas valsts atbalsta jomā, it īpaši Komisijas paziņojuma “Pamatnostādnes par valsts atbalstu vides aizsardzībai un enerģētikai 2014.–2020. gadam” 19. punkta 44. apakšpunktā minētā jēdziena “darbu sākums” pēdējā alternatīva, proti, “citas saistības, kas padara ieguldījumu neatgriezenisku” ir jāinterpretē tādējādi, ka jebkuras citas saistības, izņemot zemes iegādi un

sagatavošanās darbus (piemēram, būvatļaujas saņemšanu), padara ieguldījumu neatgriezenisku neatkarīgi no izmaksām, ko radījušas uzņemtās saistības?

7) Vai Eiropas Savienības tiesību normas valsts atbalsta jomā un it īpaši Komisijas paziņojuma “Pamatnostādnes par valsts atbalstu vides aizsardzībai un enerģētikai 2014.–2020. gadam” 19. punkta 44. apakšpunktā minētais jēdziens “darbu sākums” ir jāinterpretē tādējādi, ka obligāti nosacījumi darbu sākumam ir tādi, lai ražotājam būtu zemes lietošanas tiesības un būtu saņemta valsts atļauja ieguldījumu projekta īstenošanai?

8) Ja uz iepriekšējo jautājumu tiek sniegta apstiprinoša atbilde, vai jēdziens “valsts atļauja ieguldījumu projekta īstenošanai” ir jāinterpretē, ņemot vērā valsts tiesību aktus, un vai šajā ziņā tā var būt tikai atļauja, uz kuras pamata tiek veikti ar ieguldījumu projektu saistītie būvdarbi?

Atbilstošās Savienības tiesību normas

Komisijas paziņojums “Pamatnostādnes par valsts atbalstu vides aizsardzībai un enerģētikai 2014.–2020. gadam” (OV 2014, C 200, 1. lpp., turpmāk tekstā – “pamatnostādnes”), 19. punkta 44. apakšpunkts un 126. punkta 66. zemsvītras piezīme.

Eiropas Komisijas 2017. gada 6. decembra Lēmums C(2017) 8456 *final* “Par: valsts atbalstu SA.47354 (2017/NN), Igaunijas ierosinātie grozījumi Igaunijas atjaunojamās enerģijas un koģenerācijas atbalsta shēmā” (turpmāk tekstā – “Lēmums par valsts atbalstu SA.47354”).

Tiesas spriedums, 2019. gada 5. marts, *Eesti Pagar*, C-349/17 (EU:C:2019:172), 61. un 68. punkts.

Atbilstošās valsts tiesību normas

Likums par elektroenerģijas tirgu (turpmāk tekstā – “ELTS”)

Īss pamatlīstas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 *Päite–Vaivina* vēja parku veidos 28 vēja turbīnas ar kopējo jaudu 64,4 MW, kuras ir paredzēts uzstādīt 28 zemes gabalos. 2004. gada 27. aprīlī *Est Wind Power OÜ* (turpmāk tekstā – “*Est Wind Power*”) noslēdza pieslēguma līgumu ar *Elering AS* (turpmāk tekstā – “*Elering*”) un samaksāja pieslēguma maksu 522 813,93 EUR apmērā. 2008. gadā *Est Wind Power* uzstādīja vēja mērīšanas mastu *Päite–Vaivina* vēja parkā un šajā sakarā sedza izmaksas 212 002,15 EUR apmērā. 2010. gada 11. maijā *Est Wind Power* ieguva *Päite–Vaivina* vēja parka zemesgabalu apbūves tiesības. 2016. gada 19. janvārī *Toilas [Toila]* pašvaldības dome pieņēma *Päite–Vaivina* vēja parka plānošanas noteikumus. 2016. gada 4. februārī *Est Wind Power* lūdza izsniegt atļauju vēja parka būvniecībai.

2016. gada 20. aprīlī Aizsardzības ministrija atteicās apstiprināt vēja parka būvniecības plānu, un ar 2016. gada 26. aprīļa lēmumu Toilas pašvaldības dome atteicās izsniegt būvniecības atļauju.
- 2 2020. gada 29. septembrī saskaņā ar Likuma par elektroenerģijas tirgu (*ELTS*) 59. panta 2.³ punktu *Est Wind Power* lūdza *Elering* sniegt novērtējumu par ieguldījumu projekta vēja parka izveidei *Pāite–Vaivina*, Toilas pašvaldībā (turpmāk tekstā – “*Pāite–Vaivina* vēja parks”) atbilstību *ELTS* 59. panta 2.² punktā minētajiem nosacījumiem.
 - 3 2021. gada 13. aprīļa novērtējumā Nr. 22–7/2020/29–5 *Elering* konstatēja, ka *Est Wind Power* paredzētais *Pāite–Vaivina* vēja parks kā ieguldījumu projekts neatbilst *ELTS* 59. panta 2.² punktā minētajiem nosacījumiem, jo *Est Wind Power* 2016. gada 31. decembrī nebija uzsākusi ar vēja parka ieguldījumu projektu saistītos būvdarbus *ELTS* 59. panta 2.² punkta 2. apakšpunkta izpratnē un nebija uzņēmusies saistības, kas padarītu ieguldījumu projektu neatgriezenisku *ELTS* 59. panta 2.² punkta 4. apakšpunkta izpratnē. Pieteikuma iesniedzēja bija uzņēmusies neatgriezeniskas saistības tikai attiecībā uz pieslēguma maksu un vēja mērīšanas masta pasūtīšanu. Tie neveidoja būtisku daļu no ieguldījumu projekta kopējām izmaksām un 2016. gada 31. decembrī nevarēja nodrošināt projekta stadiju, kurā tā pabeigšana būtu bijusi ļoti iespējama. Turklāt pieteikuma iesniedzējai nebija nepieciešamās būvatļaujas, lai īstenotu *Pāite–Vaivina* vēja parka ieguldījumu projektu. *Pāite–Vaivina* vēja parka ieguldījumu projektu kopējās izmaksas ir 67 224 000 EUR.
 - 4 2021. gada 13. maijā *Est Wind Power* vērsās Tallinas Administratīvajā tiesā, lūdzot atcelt *Elering* 2021. gada 13. aprīļa novērtējumu un uzdot *Elering* atkārtoti izskatīt *Est Wind Power* pieteikumu.

Pamatlietas pušu galvenie argumenti

- 5 Prasītāja apgalvo, ka *Elering* 2021. gada 13. aprīļa novērtējums ir nelikumīgs. Saistībā ar *Pāite–Vaivina* vēja parku tā bija uzņēmusies neatgriezeniskas saistības un līdz 2016. gada 31. decembrim bija veikusi ieguldījumus vairāk nekā 2,1 miljona EUR apmērā.
- 6 *ELTS* 59. panta 2.² punkta 4. apakšpunktā no neatgriezeniskiem ieguldījumiem ir izslēgtas nekustamā īpašuma iegādes izmaksas, jo nekustamo īpašumu var izmantot dažādiem mērķiem. Tomēr prasītājai piešķirtās apbūves tiesības esot paredzētas vienīgi vēja parka izveidei, un tām nebija cita iespējama izmantošanas mērķa.
- 7 Lēmumā par valsts atbalstu SA.47354 esot skaidri noteikts, ka neatgriezenisku ieguldījumu jēdziens “neietver nedz zemes iegādi, nedz sagatavošanās darbus” [šeit un turpmāk neoficiāls tulkojums] (36. punkts). Šajā sakarā šī lēmuma 42. punktā kā nosacījums, lai ražotāju uzskatītu par esošu ražotāju, ir noteikts, ka ražotājam “ir likumīgas tiesības lietot zemi, uz kuras paredzēts attīstīt projektu”.

Tādējādi savā Lēmumā par valsts atbalstu SA.47354 Komisija esot skaidri nošķīrusi starp zemes iegādi un zemes lietošanas tiesību iegūšanu, turklāt pirmo minēto nevarēja uzskatīt par neatgriezenisku ieguldījumu. Attiecīgi apbūves tiesību iegūšanas izmaksas atbildētājam bija jāņem vērā kā daļa no prasītājas veiktā ieguldījuma.

- 8 Atbildētājas pieeja, saskaņā ar kuru visas konsultāciju, plānošanas un izpētes izmaksas netika ņemtas vērā kā neatgriezeniskas izmaksas, esot nepamatota. Atbildētājam katra atsevišķā pētījuma un konsultācijas gadījumā esot jāizvērtē, vai runa ir par priekšizpēti, un, pamatojoties uz to, jāizlemj, vai izmaksas ir jāiekļauj neatgriezeniskajās izmaksās.
- 9 Atbildētāja esot pieļāvusi kļūdu, nosakot projekta kopējās izmaksas. Ja sagatavošanās darbi netika ņemti vērā kā neatgriezeniskas izmaksas, šīs summas arī bija jāizslēdz no kopējā projekta budžeta. Proti, esot jāuzskata, ka šajā gadījumā projekta pašfinansējums bija 13 444 800 EUR, no kuriem tika samaksāti 2 177 388,95 EUR. Tas atbilstot 16,2 % no projekta pašfinansējuma summas. Atlikušie 53 779 300 EUR no projekta budžeta finansētājam iestādei bija jāiegulda vēlākā projekta posmā. Lai novērtētu saistību neatgriezeniskumu, izšķiroša nozīme esot ieguldījumu apjomam un sekām, ko radītu atteikšanās no ieguldījuma. Svarīgi esot tas, vai projekts ir tādā attīstības stadijā, kurā tā pabeigšana ir ļoti iespējama. Ja uzņemto saistību īpatsvars tiek uzskatīts kā izšķirošs, tad gadījumā, ja ieguldījuma kopējais budžets ir salīdzinoši neliels, pat nelielu ieguldījumu summu varot uzskatīt par neatgriezenisku. Uzņēmējdarbības praksē nozīme ir absolūtajām izmaksām, kas rastos, ja projekts netiktu īstenots (piemēram, ieguldījuma norakstīšana 3 miljonu EUR apmērā). Šajā ziņā neesot nozīmes tam, vai šīs izmaksas rastos, neīstenojot projektu 20 miljonu EUR apmērā vai 100 miljonu EUR apmērā.
- 10 Tiesību aktos neesot noteikta robežvērtība, kuru pārsniedzot, ieguldījumu projektā uzņemto saistību apjoms ir pietiekams. Tomēr atbildētāja pati esot radījusi šādas vērtības. Ja vispār būtu jāņem vērā citi (subjektīvi) apstākļi, izņemot veikto izmaksu absolūto apjomu, pareizi būtu ņemt vērā attiecīgās personas ekonomisko stāvokli un ieguldījumu iespējas. Prasītājas līdz 2016. gada 31. decembrim veiktās izmaksas vairāk nekā 2,1 miliona EUR apmērā ir objektīvi nozīmīga summa, ko prasītāja zaudētu, ja ieguldījums netiktu veikts. 2016. gada 31. decembrī veiktās izmaksas veidoja 95,7 % no prasītājas pašu kapitāla un 90,8 % no tās ilgtermiņa ieguldījumiem.
- 11 Prasītāja bija uzsākusi *Pāite–Vaivina* vēja parka būvdarbus. Nav strīda par to, ka vēja parka pieslēguma punkts pie apakšstacijas *Allika* tika pabeigts līdz 2016. gada 31. decembrim. Turklāt prasītāja bija uzstādījusi vēja mērīšanas mastus. Atbildētāja esot nepareizi piemērojusi spēkā esošos tiesību aktus, nosakot papildu nosacījumus būvdarbu apjomam (skat. Lēmumu par valsts atbalstu SA.47354, 36. punkts; *ELTS* 59. panta 2.² punkts); Lēmuma par valsts atbalstu SA.47354 42. punktā nav prasīta būvniecības atļauja, bet gan valsts atļauja projekta īstenošanai. Dokuments šādas valsts atļaujas piešķiršanai atjaunojamo

energoresursu veicināšanas un attiecīga valsts atbalsta apstiprinājuma izpratnē varētu būt arī detālplānojums un uz to balstītie plānošanas noteikumi.

- 12 Atbildētāja iebilst pret prasību un lūdz to noraidīt. Apstrīdētais lēmums ir likumīgs.
- 13 Saskaņā ar *ELTS* 59. panta 2.² punktu uz atbalstu var pretendēt tikai uz 2016. gada 31. decembrī esošie ražotāji, kuru ražošanas iekārtas jauda ir lielāka par 1 MW. Ņemot vērā *ELTS* 59. panta 2.¹ punktu, pamatnostādņu 66. zemspītras piezīmi un 19. punkta 44. apakšpunktu, kā arī Lēmuma par valsts atbalstu SA.47354 42. punktu, ieguldījumu projekta atbilstība *ELTS* 59. panta 2.² punkta 2.–4. apakšpunktā izklāstītajiem nosacījumiem paredz, ka 1) attīstītājs ir saņēmis projekta īstenošanai nepieciešamo atļauju (it īpaši būvniecības atļauju) un tam ir likumīgas tiesības lietot projektam paredzēto zemi; 2) attīstītājs ir uzsācis ražošanu, uzsācis būvdarbus saistībā ar ieguldījumu projektu, uzsācis stingras saistības pasūtīt iekārtas ražošanas iekārtas būvniecībai vai uzsācis citas saistības, kas padara ieguldījumu projektu neatgriezenisku; un 3) attiecībā uz katru no šīm būvdarbu sākuma apakškategorijām ir jānovērtē, vai 2016. gada 31. decembrī projekts bija tādā attīstības stadijā, kurā ir liela varbūtība, ka to varēs pabeigt.
- 14 Prasītāja neatbilstot esoša ražotāja definīcijai, jo 1) 2016. gada 31. decembrī tā nebija uzsākusi ar projektu saistītus būvdarbus un nebija uzsākusies citas saistības, kas padarītu projektu neatgriezenisku, un 2) 2016. gada 31. decembrī tai nebija vēja turbīnu būvniecības atļaujas. Kopumā līdz 2016. gada 31. decembrim prasītāja bija uzsākusies stingras saistības 734 816,08 EUR apmērā. *Pāite–Vaivina* vēja parka ieguldījumu projekta kopējās izmaksas bija 67 224 000 EUR. Tādējādi līdz 2016. gada 31. decembrim bija veiktas tikai 1,09 % no kopējām ieguldījumu projekta izmaksām. Tātad veikto izmaksu apmērs salīdzinājumā ar projekta kopējām izmaksām nebija pietiekams, lai radītu tiesisko palāvību.
- 15 Precīza veikto izmaksu procentuālā daļa no kopējām izmaksām atbildētājas novērtējumā esot izmantota kā papildu rādītājs, un esot ticis norādīts, ka tas neesot vienīgais izšķirošais faktors. Turklāt atbildētāja esot ņēmusi vērā saistību vispārējo apmēru attiecībā pret projekta kopējo apmēru un to, ka ieguldījumi nebija veikti saistībā ar vēja enerģijas iekārtu kā ieguldījumu projekta galveno elementu.
- 16 Lēmuma par valsts atbalstu SA.47354 62.–64. punktā Komisija jau esot pārbaudījusi, vai konkrētā atbalsta shēmai ir stimulējoša ietekme, un konstatējusi, ka atbalstam ir būtiska stimulējoša ietekme. Pēc atbildētājas domām, kritērijs, kas izriet no šā lēmuma par valsts atbalstu, ir tāds, ka projektam būtībā ir jābūt tādā attīstības stadijā, ka pastāv liela varbūtība, ka to varēs pabeigt. Stimulējošās ietekmes nozīme, atbildētājai novērtējot esošo ražotāju saskaņā ar Lēmumu par valsts atbalstu SA.47354, atšķiras no stimulējošās ietekmes novērtējuma saskaņā

ar Vispārējo grupu atbrīvojuma regulu ¹, jo Lēmumā par valsts atbalstu SA.47354 esot skaidri prasīta attīstības stadijas novērtēšana. Tādēļ Tiesas 2019. gada 5. marta spriedumā lietā *Eesti Pagar* (C-349/17, EU:C:2019:172) sniegtie skaidrojumi par valsts iestādes veikto stimulējošās ietekmes novērtēšanu nav attiecināmi uz pārbaudi šajā gadījumā, kas tiek veikta, pamatojoties uz valsts atbalstu. Lēmuma par valsts atbalstu SA.47354 42. punktā Komisija esot skaidri norādījusi, ka iestādēm, kas piešķir atbalstu, par esošajiem ražotājiem būtu jāuzskata tie ražotāji, kuru projekts 2017. gada 1. janvārī bija tādā attīstības stadijā, kurā pastāv liela varbūtība, ka to varēs pabeigt, kas būtībā norāda uz projekta neatgriezeniskumu un novērtējumu pēc būtības. Tas nenozīmējot, ka atbildētāja, veicot savu novērtējumu saskaņā ar pamatnostādnēm, sāktu izvērtēt, vai stimulējošā ietekme ir reāla, t.i., būtiska, jo valsts atbalsta saderības novērtēšana ir vienīgi Komisijas kompetencē. Atbildētāja izvērtē būvdarbu sākumu pēc būtības tādā apmērā, kas ļauj noteikt, vai 2017. gada 1. janvārī projekts bija tādā attīstības stadijā, kurā ar ļoti lielu varbūtību to varēs pabeigt. Eiropas Komisija savā 2020. gada 17. janvāra atzinumā administratīvajā lietā Nr. 3–19–218 ir apstiprinājusi, ka būvdarbu sākums ir jāizvērtē pēc būtības. Komisija sarakstē, kas sekoja Lēmumam par valsts atbalstu SA.47354, esot arī apstiprinājusi, ka atbildētājam ir jāizvērtē projekti pēc būtības un ir jāņem vērā veikto ieguldījumu apjoms attiecībā pret visa projekta apjomu. To apstiprina sagatavošanās darbu jēdziens. Ieguldījumu projekta attīstības stadija ir jāizvērtē attiecībā uz visām būvdarbu sākuma apakškategoriām. Saskaņā ar Lēmumu par valsts atbalstu SA.47354 esot būtiski, lai 2016. gada 31. decembrī projekts būtu bijis tādā attīstības stadijā, kurā pastāv ļoti liela varbūtība, ka tas tiks pabeigts, un tas attiecas uz visām būvdarbu sākuma alternatīvām. Saskaņā ar šo lēmumu būvdarbu sākuma jēdziens esot saistīts ar tiesiskās palātvības aizsardzības principu.

- 17 Ja runa ir par esošu ražotāju, esot nepieciešams, lai ražotājs būtu saņēmis valsts atļauju projekta īstenošanai un tam būtu tiesības lietot zemi (skat. lēmumu par valsts atbalstu, 42. punkts; Komisijas atzinums administratīvajā lietā Nr. 3–19–218, 13. punkts). Kritērijs par zemes lietošanas tiesībām un valsts atļauju, t.i., būvniecības atļauju, būtu jāparedz valsts tiesību aktos. Būvatļauju nevarēja piešķirt, pamatojoties uz detālplānojumu un plānošanas noteikumiem, turklāt bija arī nepieciešams veikt būvatļaujas izsniegšanas procedūru, tostarp nepieciešamo atļauju saņemšanu būvniecības projektam. Tādēļ *Päite–Vaivina* vēja parka ieguldījumu projekts arī attiecībā uz būvniecības atļauju nebija sasniedzis tādu stadiju, kurā ar lielu varbūtību tas tiktu pabeigts.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 18 Starp pusēm ir strīds par to, vai atbildētāja, pamatojoties uz *ELTS* 59. panta 2.³ punktu, ir likumīgi konstatējusi, ka prasītāja neatbilst *ELTS* 59. panta

¹ Komisijas Regula (ES) Nr. 651/2014 (2014. gada 17. jūnijs), ar ko noteiktas atbalsta kategorijas atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma 107. un 108. pantu (Dokuments attiecas uz EEZ) (OV L 187, 26.6.2014., 1. lpp.).

2.² punktā minētajiem nosacījumiem, t.i., jēdzienam “esošs ražotājs”, kuram būtu tiesības saņemt atbalstu enerģijai no atjaunojamiem energoresursiem saskaņā ar pastāvošo atbalsta shēmu². Šajā ziņā jautājums ir par to, kādi nosacījumi ir paredzēti *ELTS* 59. panta 2.² punktā un vai papildus norādītajai tiesību normai no Lēmuma par valsts atbalstu SA.47354 un pamatnostādņēm izriet papildu kritēriji.

- 19 Nav strīda par to, ka saskaņā ar *ELTS* 59. panta 2.² punktu esošais ražotājs ir ražotājs, kas ne vēlāk kā 2016. gada 31. decembrī ir uzsācis ar ieguldījumu projektu saistīto ražošanas iekārtu būvniecību, tostarp 1) ir uzsācis elektroenerģijas ražošanu vai 2) ir uzsācis būvdarbus saistībā ar šo ieguldījumu projektu, vai 3) ir uzņēmis stingras saistības pasūtīt iekārtas ražošanas iekārtas būvniecībai, vai 4) ir uzņēmis citas saistības, kas padara ieguldījumu projektu neatgriezenisku; zemes, uz kuras atradīsies ražošanas iekārta, iegāde, atļauju saņemšana un sagatavošanās darbi nav uzskatāmi par saistībām, kas padara ieguldījumu projektu neatgriezenisku.
- 20 Šajā gadījumā nav apstrīdams, ka prasītāja 2016. gada 31. janvārī vēl nebija sākusi ražot elektroenerģiju un nebija uzņēmusies stingras saistības pasūtīt iekārtas ražošanas iekārtas būvniecībai. Tomēr jautājums ir par to, vai prasītāja 2016. gada 31. janvārī bija uzsākusi *Pāite-Vaivina* vēja parka būvdarbus (*ELTS* 59. panta 2.² punkta 2. apakšpunkts), vai arī tā bija uzņēmusies citas saistības, kas šo ieguldījumu projektu padara neatgriezenisku (*ELTS* 59. panta 2.² punkta 4. apakšpunkts). Attiecībā uz pēdējo minēto nosacījumu lietas dalībniekiem ir atšķirīgi viedokļi arī par to, kāda nozīme ir jāpiešķir ieguldījumu projekta neatgriezeniskumam, proti, vai tas ietver ieguldījumu projekta ietvaros veikto izmaksu īpatsvara projekta kopējās izmaksās ekonomisko analīzi un gadījumu, ka kāda veikto izmaksu daļa ir jāuzskata par sagatavošanās darbiem vai izmaksām, kas ir izslēgtas no neatgriezeniskām izmaksām (piemēram, zemes iegāde vai apbūves tiesību iegūšana), un vai šajā pēdējā gadījumā, veicot ekonomisko analīzi, šīs izmaksas, salīdzinot veikto izmaksu procentuālo daļu ar visa projekta izmaksām, arī būtu jāizslēdz. Pastāv arī domstarpības par to, vai prasītājai 2016. gada 31. janvārī bija valsts atļauja projekta īstenošanai un vai ar jēdzienu “valsts atļauja” pamatnostādņu 19. punkta 44. apakšpunktā ir domāta būvatļauja, vai arī tas var būt arī plānošanas dokuments (detālplānojums vai ar projektu saistīts apbūves plāns) vai plānošanas noteikumi, kurus atbilstoši valsts tiesību aktiem sagatavo pirms būvatļaujas izsniegšanas.
- 21 Prasītāja uzskata, ka tā ir uzsākusi būvdarbus, kad pirms 2016. gada 31. decembra tā uzbūvēja vēja mērīšanas mastus un vēja parka pieslēguma punktu pie apakšstacijas *Allika*. Šajā sakarā atbildētāja neatgriezeniskajās izmaksās ir iekļāvusi vēja mērīšanas mastu izmaksas 212 002,15 EUR apmērā un pieslēguma

² Runa ir par izņēmumu pamatnostādņu 126. punktā (66. zemsvītras piezīme), saskaņā ar kuru esošie ražotāji ir tiesīgi pieteikties uz atbalstu projektam, nepiedaloties konkursa procedūrā (skat. Lēmumu par valsts atbalstu SA.47354, 35. punkts), t.i., ja ražotājs atbilst *ELTS* 59. panta 2.² punktā noteiktajām prasībām, tas automātiski ir tiesīgs pieteikties uz atbalstu saskaņā ar likumu (skat. Lēmumu par valsts atbalstu SA.47354, 38. punkts).

maksu 522 813,93 EUR apmērā. Tomēr atbildētāja uzskatīja, ka, ja *Pāite–Vaivina* vēja parka ieguldījumu projekts 2016. gada 31. janvārī nebija tādā attīstības stadijā, kurā tas ar ļoti lielu varbūtību tiktu pabeigts, tad nevarētu būt izpildīti arī *ELTS* 59. panta 2.² punkta 2. apakšpunktā minētie nosacījumi; pretējā gadījumā *ELTS* 59. panta 2.² punktā paredzētā sistēma zaudētu savu nozīmi un prasītāja varētu izvairīties no tiesiskās palāvības aizsardzības principa, uz kuru balstās šī tiesību norma, prasībām. Tādējādi atbildētāja neapstrīd, ka prasītāja ir pabeigusi *Pāite–Vaivina* vēja parka vēja mērīšanas masta un pieslēguma punkta apakšstacijai *Allika* izbūvi, taču uzskata, ka, ņemot vērā ieguldījumu projekta attīstības stadiju, būvdarbu sākums nav iespējams. Līdz ar to starp pusēm ir strīds par to, vai ieguldījumu projekta neatgriezeniskums ir jāizvērtē attiecībā uz visām “būvdarbu sākuma” alternatīvām (*ELTS* 59. panta 2.² punkts), vai arī tikai attiecībā uz pēdējo alternatīvu – “citas saistības, kas padara ieguldījumu neatgriezenisku” (*ELTS* 59. panta 2.² punkta 4. apakšpunkts).

- 22 Lēmuma par atbalstu SA.47354 42. punktā jēdziens “esošais ražotājs” ir definēts šādi: “[...] iestādēm, kas piešķir atbalstu, par esošajiem ražotājiem būtu jāuzskata tie ražotāji, kuru projekts 2017. gada 1. janvārī bija tādā attīstības stadijā, kurā pastāv ļoti liela varbūtība, ka to varēs pabeigt, līdz ar to tiem būtu jāpiešķir atbalsts saskaņā ar pastāvošo atbalsta shēmu (tiesiskā palāvība). Tas nozīmē vismaz to, ka attīstītājs ir saņēmis nepieciešamo valsts atļauju projekta īstenošanai un tam ir likumīgas tiesības lietot zemi, uz kuras paredzēts īstenot projektu.” Komisijas lēmums adresātam ir saistošs kopumā³. Šajā ziņā Komisijas lēmuma pamatojumā minētie nosacījumi ir atbalsta shēmas neatņemama sastāvdaļa neatkarīgi no tā, vai šie nosacījumi ir vai nav noteikti valsts tiesību aktos⁴.
- 23 2020. gada 17. janvāra atzinumā administratīvajā lietā Nr. 3–19–218 Komisija attiecībā uz pamatnostādņu 19. punkta 44. apakšpunktā definēto “darbu sākumu” ir norādījusi, ka šī definīcija aptver “ar ieguldījumu saistītu būvdarbu sākumu vai pirmās stingri noteiktās iekārtu pasūtījumu saistības vai citas saistības, kas padara ieguldījumu neatgriezenisku, atkarībā no tā, kas sākas pirmais” (11. punkts); un 13. punktā saistībā ar pamatnostādņu 66. zemspītras piezīmi papildina, ka “darbu sākumam” ir jānotiek pirms 2017. gada 1. janvāra, kas nozīmē, ka ir iestājies viens no trim alternatīvajiem notikumiem, kas minēti pamatnostādņu 19. punkta 44. apakšpunkta pirmajā teikumā. Turklāt Komisija savā 2020. gada 17. janvāra atzinuma 14. punktā ir arī apstiprinājusi, ka jēdziens “esošais ražotājs” ietver tikai ražotājus, kuru projekts 2017. gada 1. janvārī bija tādā attīstības stadijā, ka pastāvēja ļoti liela varbūtība, ka to varēs pabeigt, līdz ar to tiem būtu jāpiešķir atbalsts saskaņā ar pastāvošo atbalsta shēmu (tiesiskā palāvība).

³ Līgums par Eiropas Savienības darbību (OV C 326, 26.10.2012, 47.–390. lpp.), 288. panta ceturtdaļa.

⁴ Tiesas spriedums, 2013. gada 13. jūnijs, *Ryanair/Komisija*, C-287/12 P, nav publicēts, EU:C:2013:395, 67. punkts.

- 24 Pēc visa iepriekš minētā nav skaidrs, kā ir jāsaprot pamatnostādņu 19. punkta 44. apakšpunktā minētā jēdziena “darbu sākums” pirmā alternatīva “ar ieguldījumu saistītu būvdarbu sākums”. Vai tas ir jāinterpretē tādējādi, ka šie būvdarbi ir jebkādu būvdarbu (piemēram, pieslēguma punkta un vēja mērīšanas masta izbūve, kas ir nepieciešama vēja parka izveidei) sākums saistībā ar ieguldījumu projektu vai tikai būvdarbi saistībā ar ieguldījumu projekta īstenošanu, kura mērķis ir ražot atjaunojamo enerģiju (piemēram, vēja enerģijas iekārta)? Gadījumā, ja dalībvalsts kompetentā iestāde ir konstatējusi, ka ar ieguldījumu projektu saistītie būvdarbi ir uzsākti, vai tad no pamatnostādņu 19. punkta 44. apakšpunkta izriet, ka valsts iestādei ir tālāk jāizvērtē, vai tas padara ieguldījumu neatgriezenisku, t.i., ieguldījumu projekta attīstības stadiju? Gadījumā, ja dalībvalsts kompetentajai iestādei ir jāņem vērā arī ieguldījumu projekta attīstības stadija: vai, novērtējot varbūtību, ka ieguldījumu projekts tiks pabeigts, var ņemt vērā arī objektīvus apstākļus, piemēram, notiekošu tiesvedību (piemēram, saistībā ar būvatļaujas atteikumu), kas kavē ieguldījumu projekta turpināšanu?
- 25 Ja tiek konstatēts, ka prasītāja nav uzsākusi būvdarbus pirms 2016. gada 31. decembra, ir jāpārbauda, vai pirms 2016. gada 31. decembra tā ir uzņēmusies citas saistības, kas padara ieguldījumu neatgriezenisku (*ELTS* 59. panta 2.² punkta 4. apakšpunkts). Šādā gadījumā rodas jautājums, kā saprast, kuras no citām prasītājas uzņemtajām saistībām ir neatgriezeniskas, un vai tas ietver projekta ekonomisko analīzi, lai noskaidrotu, vai ieguldījumu projekts ir sasniedzis tādu attīstības stadiju, ka tas ar lielu varbūtību tiks pabeigts.
- 26 Atbildētāja norāda, ka valsts atbalsta tiesībās ir svarīgi nošķirt jautājumu par to, vai stimulējoša ietekme faktiski pēc būtības pastāv, no jautājuma par to, vai un kādā veidā katrā atsevišķā gadījumā atbalsta piešķirējam ir formāli jāpārbauda stimulējošās ietekmes esamība (stimulējošā ietekme, pamatojoties uz formāliem kritērijiem, tiek uzskatīta par esošu). Atbildētāja secina, ka saskaņā ar Lēmuma par valsts atbalstu SA.47354 42. punktu ražotāja darbu sākumu tai ir jāizvērtē pēc būtības, t.i., tādā apmērā, kas ļauj noteikt, vai 2016. gada 31. decembrī projekts bija tādā attīstības stadijā, kurā ar ļoti lielu varbūtību to varētu pabeigt. Nav strīda par to, ka Komisijai ir ekskluzīva kompetence novērtēt valsts atbalsta saderību ar iekšējo tirgu. Komisija novērtē arī stimulējošo ietekmi pēc būtības. Tā tas ir arī šajā gadījumā, kurā esošās shēmas stimulējošā ietekme ir tikusi novērtēta Lēmuma par valsts atbalstu SA.47354 3.3.4.4. nodaļā. Vienlaikus, pamatojoties uz Lēmuma par valsts atbalstu SA.47354 42. punktu, atbildētāja ir pēc būtības novērtējusi citas uzņemtās saistības.
- 27 Šī tiesa piekrīt atbildētājai tajā, ka, lai novērtētu, vai citas saistības, kuras uzņēmusies prasītāja, padara ieguldījumu neatgriezenisku, katras izmaksas ir jāpārbauda atsevišķi un ir jānosaka tieši kāda veida saistības ir uzņemtas⁵. Tomēr, ja atbildētāja ir konstatējusi, ka vēja mērīšanas masta izmaksas un pieslēguma

⁵ Skat. Tiesas spriedumu, 2019. gada 5. marts, *Eesti Pagar*, C-349/17, EU:C:2019:172, 75. punkts.

maksa saistībā ar ieguldījumu projektu ir pamatotas, bet *ELTS* 59. panta 2.² punkta 4. apakšpunktā minētais nosacījums nav izpildīts, rodas jautājums, vai un kā dalībvalsts kompetentajai iestādei ir jāizvērtē valsts atbalsta stimulējošā ietekme.

- 28 Tiesa ir precizējusi, ka valsts atbalsta jomā ir būtiski, lai atbrīvojuma piemērošanas kritēriji būtu skaidri un tādi, ko valsts iestādes varētu viegli piemērot⁶, un ka stimulējošas ietekmes esamība nebūtu uzskatāma par skaidru kritēriju, jo tostarp tā pārbaudei katrā atsevišķā gadījumā ir nepieciešams sarežģīts ekonomisks vērtējums⁷. Lai gan minētajā lietā C-349/17 valsts atbalsts tika piešķirts, pamatojoties uz Vispārējo grupu atbrīvojuma regulu, atšķirībā no šeit aplūkotā gadījuma, kas attiecas uz atbalsta piešķiršanu, pamatojoties uz atbalsta shēmu, kas apstiprināta ar lēmumu par valsts atbalstu, gan minētā lieta, gan šeit aplūkotais gadījums attiecas uz izņēmuma piemērošanu, kā arī atbalsta stimulējošo ietekmi un tās novērtējumu, ko veic valsts iestāde. Tādēļ rodas jautājums, vai 2019. gada 5. marta spriedumā lietā *Eesti Pagar*, C-349/17, paustie uzskati, it īpaši tie, kas atspoguļoti 61. un 68. punktā, ir piemērojami arī šajā gadījumā. Gadījumā, ja atbilde uz šo jautājumu ir apstiprinoša, vai pamatnostādņu 126. punkta 66. zemspējas piezīme, skatot to kopsakarā ar 19. punkta 44. apakšpunktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka valsts iestādei, izvērtējot kritēriju par darbu sākumu, nav katrā atsevišķā gadījumā jāveic ieguldījumu projekta ekonomisks vērtējums? Ja tas tā ir, vai pamatnostādņu 19. punkta 44. apakšpunktā minētā jēdziena “darbu sākums” pēdējā alternatīva, proti, “citas saistības, kas padara ieguldījumu neatgriezenisku” ir jāinterpretē tādējādi, ka jebkuras citas saistības, izņemot zemes iegādi un sagatavošanās darbus (piemēram, būvatļaujas saņemšanu), padara ieguldījumu neatgriezenisku neatkarīgi no izmaksām, ko radījušas uzņemtās saistības, un varbūtības, ka projekts tiks pabeigts?
- 29 Turklāt rodas jautājums, vai obligātie nosacījumi pamatnostādņu 19. panta 44. punkta izpratnē ir 1) zemes lietošanas tiesību esamība un 2) valsts atļaujas esamība ieguldījumu projekta īstenošanai? Visbeidzot, ja atbilde uz iepriekš minēto jautājumu ir apstiprinoša, vai jēdziens “valsts atļauja ieguldījumu projekta īstenošanai” ir jāinterpretē, ņemot vērā valsts tiesību aktus, un vai šajā ziņā tā var būt tikai atļauja, uz kuras pamata tiek veikti ar ieguldījumu projektu saistītie būvdarbi, bet ne plānošanas dokumenti (piemēram, detālplānojums) vai plānošanas noteikumi, kas tiek sagatavoti pirms būvatļaujas?
- 30 Iesniedzējtiesa uzskata, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas nevis uz Lēmuma par valsts atbalstu SA.47354 spēkā esamību⁸, bet gan uz Savienības tiesību normu valsts atbalsta jomā interpretāciju, tādēļ lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir pieņemams.

⁶ Skat. Tiesas spriedumu, 2019. gada 5. marts, *Eesti Pagar*, C-349/17, EU:C:2019:172, 61. punkts.

⁷ Turpat, 68. punkts.

⁸ Skat. Tiesas spriedumu, 2018. gada 25. jūlijs, *Georgsmarienhütte*, C-135/16, EU:C:2018:582.